

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 c
Pe o lună . 2.40 c

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri
Manuscripte nu să inape-
lază.

Ministrul român de instrucție despre cultura românească.

Arad, 27 Noemvrie.

D. I. Minulescu, unul dintre scriitorii noștri de tinent, publică în revista „Flacăra” o convorbire interesantă cu d. C. C. Arion, ministrul instrucțiunii publice din București, asupra culturii românești.

Entuziasmul, cu care vorbește ministrul instrucțiunii despre cultura românească ori cât ar părea poate aceasta de firese ne impresionează și ne încălzește într'un mod deosebit. Se vede numai decât, că cuvintele răsar nu dintr'o superficială gândire oficială, ci dintr'o mare și adâncă concepție, dintr'o largă și puternică convingere care inspiră și înalță gândirea, mărește și sporțește încrederea în forțele ideale ale unui neam

Sunt de o atât de covârșitoare sugestie și putere cuvintele ministrului care ne vorbește despre rolul mondial al culturii românești, la care trebuie să aspirăm cu ori ce preț, fiindcă formele nouă cucerite de cultura românească îi dau acest drept, de a aspira la un rol mondial. Nu mai puțin justă și îndreptățită este mândria care-i stoarce cuvintele, că suntem singurul neam în Europa, la care unitatea de limbă se găsește aceeași și în profunzimea populației de sus până jos și în spațiu împrăștiată în toate țările ocupate de Români.

Românii subjugăți, se simt într'un mod irresistibil atrași spre această strălucitoare icoană a idealilor noastre naționale pe care ni-o arată sfetnicul luminat al culturii noastre românești.

D'aceea, în nădejdea unei permisiuni ulterioare, a dlui director al „Flăcării” ne luăm voie

ă reproduce textual chiar la locul acesta interesante declarații ale dlui C. C. Arion, ministrul instrucțiunii publice din București. Iată-le:

— Literatura!... Mi-s dragi oamenii cari scriu și mi-s dragi cu atât mai mult, cu cât, printre ai noștri, ei sunt cei dintâi ai noștri.

Mișcarea dela 1848, care în țara noastră poate fi considerată cu drept cuvânt ca redeşeptarea sentimentului național și care a avut mai mult un caracter social decât pur politic, a fost precedată și însoțită de o foarte puternică mișcare literară. Dovada ne-o dă Grigore Alexandrescu, cel mai mare poet al nostru până la Eminescu, care scria fabule politice ca „Boul și Vițelul”, „Bursucul domnitor”, „Vulpea liberală” și altele, în care, deși combătea excesele spiritului nou, pune totuși în producțiile sale, o fineță cu adevărat extraordinară nu numai pentru mentalitatea generală a vremurilor de atunci dar și pentru mentalitatea de mai târziu. „Satira spiritului meu” și mai ales „Anul 1840” pot fi considerate ca cele mai bune bucăți ale lui, în care poezia propriu zisă cedează pasul în mod onorabil sentimentelor sociale. Acelaș lucru l-aș putea spune și despre Cesar Boliac, care în „Sila” și „Iobagul” a făcut mai multă politică socială decât literatură. Acelaș lucru ași mai putea spune și despre Costache Rosetti, poetul plin de tinerețe al vremurilor de atunci și tot acelaș lucru l-aș putea spune și despre frații Brătianu, ale căror broșuri politice, deși nu sunt considerate ca opere literare, fac totuși parte din aceeași mare mișcare culturală și socială.

Dar în Franța, epoca dela 1830 bunăoară, nu este oare în acelaș timp și o mare epocă politică și o mare epocă literară?...

Socotesc că la începutul ori cărei deșeptări sociale, literatura și politica merg mână în mână, ambele se înaripează în acelaș timp și abia târziu se despart pentru ca fiecare din ele să-și ia sborul în direcția lor naturală. Intre politică, dar, și literatură, există o strinsă legătură firească pe care de altfel trecutul ne-o probează cu prisosință: toate marile epoci politice au avut și câte o mare epocă literară sau mai bine zis culturală.

Dacă mă întrebi acum despre direcțiile pe care oamenii politici trebuie să le dea literaturii țării lor, voi spune că ele trebuie privite din două puncte de vedere: unul material și altul moral sufletesc propriu țării.

În ceea ce privește puterea sufletescă, ministrul de instrucție trebuie să joace primul rol. Și în această parte imaterială consider pe toți aceia cari cultivă ideea, fie prin cugetarea lor, fie prin condeiul lor, adecă pe toți savanții, poeții, scriitorii și reprezentanții ori cărei alte manifestațiuni artistice în general.

Mărirea unei națiuni se judecă după influența pe care o exercită în lume. Această influență poate fi materială sau morală. Incontestabil însă că influența morală este aceea care aprinde dela un popor la altul civilizația și determină activitatea care la rândul ei se manifestă fie în direcția morală fie în direcția materială. Gândirea aprinde civilizația, bogăția o întretine.

Guy de Maupassant intim.

— Amănunte absolut inedite. —

De Adrian Corbul.

I.

Iubita scriitorului.

Când am intrat pentru întâia oară în salonul dnei de D..., introdus cu multă amabilitate de eminentul nuvelist francez Maurice Level, n'am bănuț nici o clipă măcar interesante urmări ale acestei vizite, și nici plăcerea pe care o am în acest moment de a împărtăși cetitorilor „Tribunei” amănunte absolut inedite și extrem de curioase din viața marelui Maupassant. Detaliile aceste pe cari nu le-a revelat încă până acum nici un alt ziar din Franța sau de aiurea, mi-au fost comunicate grație unei întâmplări neașteptate, de cătră frumoasa bătrână cu părul alb ca argintul, cu ochii limpezi și păstrând încă urme din iubirea pătimasă și adâncă pe care a furat-o odată ilustrului mort, de distinsa văduvă cu trupul majestos strâns într'o rochie superbă de catifea neagră. Așa am văzut-o pentru întâia oară, când s'a sculat de pe fotoliul din fața căminului ca să ne primească cu un zâmbet grațios. Era într'un amurg posomorât de Noemvre. Afară, ceata se leagăna domol deasupra Parisului. În salonul dnei de D... nu se aprinsese încă candelabru; doar flacăra și jărtecul buturugului din cămin, se reflectau misterios prin colțuri de odaie. Peste câteva minute, sosind și alți mosafiri, bătrâna damă răsuț cumulatorul electric, gonind astfel intimile

umbre ale crepusculului. Vizita mea, fiind cea dintâi în acea casă, a fost scurtă. Dar am răspuns cu fericire la binevoitoarea invitație a dnei de D... și am revenit de mai multe ori, în salonul cu mobilele de culoare sumbră și discretă.

Știam din destăinuirile dlui Maurice Level, că distinsa doamnă a fost pe vremuri una din iubitele cele mai adorate ale lui Guy de Maupassant. Rămasă văduvă la vrista de douăzeci și cinci de ani, amorul ei pentru marele prozator era cunoscut de toți. Și astăzi încă, ea păstrază în sufletul ei, un cult neșters pentru nemuritoarea lui memorie. Și priveam cu interes arzător chipul venerabil al acestei femei, iubită pe vremuri de unul din cei mai glorioși scriitori ai timpurilor moderne, o priveam într'o după amiază de Joi, stând în fața ei la măsuta de ceai... Afară de noi doi, nu mai era nimeni în salon. Și vorbeam de una și de alta, în vreme ce prin geamurile ude de ploae, pătrundea murmurul surd de pe Chaussée-d'Antin.

La un moment, discuția s'a învățit în jurul literaturii. Dna de D... mi-se plângea că artiștii cu adevărat nobili se pierd din ce în ce mai mult din cauza lăcomiei de bani a lumii contemporane. Și am vorbit de Flaubert și apoi de Maupassant, al cărui nume dna de D... l-a rostit cu simplitate, fără să roșească; doar privirea cu care mă cerceta în acea clipă, era mai ascuțită.

Ceasurile nu erau nici cinci după amiază, dar amurgul se pogora din norii vineți, întinzându-se ca un praț de cărbune prin salonul întunecat. În umbra care ne învăluia, chipurile noastre abea se lămurau și glasurile ni-se coboriseră fără de voce la un diapazon surd și intim. Era unul din

acele momente în cari distanțele și convențiunile sociale între străini, se topesc, când sufletele omenești se înțeleg și simpatizează cu ușurință. De odată, se înalță din stradă vocea unui copil, ce fredona învechita arie a lui „Malborough s'en va-t-en-guerre”. Dna de D. tresări, apoi vorbi ca pentru dânsa cu un zâmbet duios, pe care l-am ghicit mai mult decât l-am văzut.

— „...E singurul cântec pe care l-am auzit din gura lui Maupassant... Ce pauvre Guy!... Nu prea era tare în muzică... Și cânta fals... de era o plăcere. Doar melodia lui Malborough o repeta necontenit, și-mi spunea că-l mișcă din cale afară. Pare că-l aud: „— Aria aceasta mă tulbură cum nu-ți poți închipui. Mai ales de când am aflat că este veche, cât lumea. Ea a fost adusă din Franța de cătră cruciații din evul mediu. Au învățat-o dela sarazini...” Apoi urmă eu glasul mișcat și cu privirea tristă, așa cum i-se întâmpla de câte ori îi rătăcea gândul în trecut: „— Când te gândești că aceste câteva note au fost cântate acum multe sute de ani de atâtea buze cari azi sunt mute pentru vecie! Câți n'o să le mai murmure, când noi nu vom mai fi!” Apoi adăuga cu buzele tremurătoare și cu privirea inspăimântată: „...E grozav, grozav, când îți spui că o simplă melodie rămâne, pe când sufletul omeneș, acest suflet care cuprinde o lume, un univers, pierd după un scurt timp, pierd pentru totdeauna!”

Bătrâna damă tăcu. Ii auzoam suflarea recipitată de o adâncă emoțiune. Eu, nu îndrăzneam să mă mișc din loc, ca să nu rup faramec care o făcea să cugete cu glas tare, la aceste amănunte cari mă interesau așa de mult. Înțelegeam bine că numai amurgul din odaie era pricina acestor

Republicele italiene, în sânul cărora s'a dezvoltat literatura și artele renașterii, erau relativ națiuni mici, dar cari au avut asupra omeniței influențe covârșitoare. Din ele a trecut în Franța spiritul literar și artistic și tot din ele avea să se alimenteze mai târziu și industria franceză. Un exemplu printre multe altele ar fi industria așa ziselor Gobelinuri, în care se vede același motiv inspirator de artă care îndemna și pe Rafael să picteze cel dintâi faimoasele țesături cunoscute sub numele de Arrazi.

Cei vechi au servit totdeauna de model. La Francezi, Ronsard cu întreaga pleiadă, n'a făcut la început decât să copieze pur și simplu antichitatea. Din această imitație servilă însă, s'a creat cu timpul poezia franceză care încetul cu încetul s'a desorbit de orice influență străină și a devenit literatura națională franceză curată.

Cu mult mai naintea lui Ronsard, același lucru l-a făcut Dante în Italia. Din imitarea epeelor antice, Dante reușește să înjghebeze adevărata limbă literară italiană.

Dacă trecem acum la începuturile literaturii noastre culte, nu ne va fi greu să constatăm că flacăra poeziei, în afară de prețiosul izvor popular, ne-a fost aprinsă de Francezi.

La 1840 se naște prima noastră pleiadă inspirată din școala romantică franceză, care stăpânește literatura română până la Eminescu, când intervine o nouă influență hotărâtoare.

Turnată în tiparele lui Vasile Alexandri, limba românească începe să ia o formă definitivă și literatura națională se afirmă tot mai mult sub influența dlui Titu Maiorescu, a cărui școală luptă din răzputeri contra elementelor străine reprezentate prin așa zisul curent al lui Barițiu.

Astăzi nu ne mai lovim de greutatea din trecut. Astăzi avem o formă nouă lite-

rară și un nou mod de a gândi. Constat de asemenea cu mulțămire că astăzi există la noi o întreagă pleiadă de tineri, cari din zi în zi se fac tot mai cunoscuți și a căror activitate îmbrățișează cu succes toate manifestările artei.

În această privință dar, România este chemată să joace un rol tot mai mare. El poate fi privit din două puncte de vedere: un rol general mondial, — la care trebuie să aspirăm cu orice preț — fiindcă eugentarea poate să și găsească și în țară la noi expresiile cele mai înalte care îi dau dreptul să fie mondială și un alt rol mai restrâns dar și acesta foarte important — rolul pe care țara trebuie să-l joace față de întregul nom românesc.

Ași putea spune că noi Românii suntem singurul neam din Europa la care unitatea de limbă se găsește aceeași și în profunzimea populației de sus până jos, și în spațiu împrăștiată în toate țările ocupate de Români.

Și dacă este adevărat că primele elemente de deșteptare națională și culturală le-am primit de peste munți, tot atât de adevărat este că numai aci, în România, s'a făurit adevărata limbă literară care trebuie vorbită de Românii de pretutindeni și în care trebuie să scrie toți aceia cari năzuiesc a fi socotiți de drept urmași ai lui Alexandri, Eminescu și Creangă. Din acest punct de vedere, o asemenea unitară mișcare culturală, nu poate decât să strângă și mai mult unitatea sufletească dintre toți Românii, singura care este permisă și la care cu toții trebuie să aspirăm de o potrivă.

Mă întrebi acum: ce am făcut și ce am de gând să mai fac încă pentru literatura țării mele.

Îți răspund că până acum, acțiunea mea a fost foarte modestă deoarece am fost nevoit să mi-o mărginesc în strimtele limite bugetare. Am încurajat însă orice activitate literară care mi-a părut că meri-

tă o încurajare, am înființat un post de inspector, mai mult — acela de inspector al literelor și artelor, tocmai pentru a asocia ministrului o călăuză mai sigură când este vorba de încurajările ce trebuiesc unor scriitori ca Anghel, Sadoveanu și Gârleanu.

Consider că una din principalele datorii ale ministrului de instrucție este să dea cât mai mult sprijin literaților pentru ca mișcarea culturală să și poată lua un tot mai mare avânt.

Prin prezența mea la diferite serbări culturale și prin discursurile ce am pronunțat, n'am ținut decât să marchez această atitudine în care declar de altfel că nu pun nici un spirit de partid fiindcă sunt sigur că ea aparține tuturor partidelor.

De altminteri, cu toate mijloacele lor restrânse și mai ales cu toate greutatea vieții, pe care cea mai mare parte a scriitorilor noștri trebuie să le înfrunte, producțiile lor artistice devin din zi în zi tot mai impunătoare și lucrul acesta nu poate decât să bucure pe un ministru care în același timp e dator să țină seama de ele.

Apariția unei reviste ca „Flacăra” și modul călduros în care a fost primită, dovedesc cu prisosință că momentul prielnic literaturii a sosit, că o mare sete de ideal se revarsă în toată țara și că ministrul care n'ar ține seama de asemenea manifestări, nu și-ar face pe deplin datoria sa.

Cât mă privește pe mine, eu sper să mi-o fac până la capăt. Și sper cu atât mai mult lucrul acesta, cu cât observ cu bucurie, că pe acest teren, urile politice au dispărut și că deasupra lor se ridică un ideal de cultură națională, care, tocmai fiindcă este națională, nu va fi nici conservatoare, nici liberală. Și, la înfăptuirea acestui ideal, suntem datori să contribuim cu toți...

destăinuri; căci mult mai ușor îți vine să-ți dai inima pe față, când nici o privire străină nu te jenează cu strălucirea ei curioasă. Se vede că și d-na de D... își dădea seama de acest adevăr; căci înălță deodată din umeri, și vorbi cu un glas dulce și potolit.

— „Amicul meu, sunt în unul din acele momente când sufletul are nevoie să se destăinuască. Și de ce n'aș ascunde în mod ridicol? Crezi d-ta că eu nu știu că trebuie să fii în curent cu ...legăturile pe cari le-am avut cu Maupassant? Ești tânăr, ești scriitor și apoi văd eu cât îți la memoria scumpului mort... Știu că dacă-ți vorbesc de el, vei înțelege ce se petrece în inima mea... Sunt bătrână, în curând nu voi mai fi! Doamne, ce gânduri melancolice îmi străbat mintea! Profită dar de slăbiciunea mea din aceste clipe. Mi-e drag și mie să deapăn ghemul amintirilor în jurul bietului Maupassant. Așa dar, haidem să vorbim de el fără jenă.”

Și am vorbit, îndelung. Ah! ce lucruri interesante am aflat. Nu știu nici eu de ce, dar am câștigat simpatia bătrânei dame. Mi-a arătat un caet întreg cu amănunte din viața lui Maupassant. Crâmpene de scene, de discuții avute cu el, pe cari mi-le-a complectat prin viu grai. Apoi mi-a arătat mai multe scrisori de-ale romanțierului, adresate ei. I-am cerut voia să copieze câteva din ele. Mi-a acordat-o numai cu condiția, ca nu cumva să le vadă vre-odată publicate în vre-un ziar, precum nici amănuntele pe cari mi-lea dat. I-am făgăduit tot ce a dorit; dar în gândul meu am hotărât să împărtășesc toate aceste noutăți cetitorilor „Tribunei”. D-na de D... nu cetește „Tri-

buna”; dânsa nu știe românește; nu văd cum ar putea să afle de indiscreția mea.

Toate amănuntele acestea absolut inedite, le voi împărtăși cetitorilor, în două sau trei din foiletoanele pe cari le trimit săptămânal ziarului „Tribuna”. Și țin să adaug, că afară de forma pe care o dau acestor narațiuni, nimic nu-mi aparține mie. Ori ce cuvânt voi scrie, va fi reproducerea exactă a celor povestite mie de d-na de D... Voi traduce și câteva din scrisorile adresate de Guy de Maupassant distinsei femei pe care a iubit-o pe vremuri. Cred că vor interesa.

De-acu, voi da cuvântul d-nei de D... Țin numai să atrag atenția asupra faptului că sentimentul care va eși mai cu vigoare din descrierea moralului lui Maupassant este teama de moarte a eugentătorului, acea groază de neant, pe care o întâlnim așa de des și în scrierile lui.

Un portret a lui Maupassant.

— „Pe Maupassant, îmi spunea d-na de D..., l'am întâlnit pentru întâia oară la Nizza. Eșisem tocmai din hotel cu prietenele mele marchiza des V... și d-na L... împreună cu soții lor și ne îndreptam către mare, pe Promenade des Anglais Era în anul 1886. Mediterana și cerul erau albastre, prin văzduh mirosea a micșunele. De departe, am fost salutate de un grup de bărbați. Printre ei era și Maupassant, care mi-a fost prezentat de d. L....

Parcă'l am în fața ochilor, așa cum l'am văzut atunci. Scriitorul purta o jachetă cenușie închis, cravată roză și pălărie moale de păslă. Baston n'avea. Când l'am văzut venind de departe, umbra

cu mâinile la spate, cu capul cam înclinat. Era un bărbat mai curând mărunț decât înalt, dar voinic; avea peptul lat, umerii pătrați și gâtul puternic. Respira vigoarea. Chipul îi era rotund, fruntea masivă; părul mățos și mustățile stufoase erau de un castaniu închis. Dar ce m'a izbit mai mult la el erau ochii; niște ochi de culoarea topazului închis, și dulci, și triști și serioși. Mai întâi, Guy de Maupassant mi-a făcut impresia unui om de o politeță deliciosă, dar prea serios și rezervat. Abia zâmbea din timp în timp; nu era tăcut, dar nici vorbăreț. Glasul îi era bărbătesc și puternic, cu toate că surd și mângaios. Mai târziu, când l'am cunoscut bine, mi-am dat seamă că ori de câte ori era într-o societate de bărbați Maupassant se arăta rezervat; numai când era printre femei, devenea mai cald, mai vorbăreț — de multe ori vorbea de ele cu o sinceritate naivă. În clipele acelea, parcă era cu totul altul; ochii îi străluceau, împrăștiind raze, o expresie de o blândete femeiască lumina chipul lui serios. Vorbea frumos și domol, frazele lui erau limpezi și colorate. Nici odată nu făcea prea mult spirit; mi-a repetat nu știu de câte ori, că bărbații prea spirituali și femeile prea vorbărețe îi făceau același efect enervant.

Nu-i plăcea să vorbească de scrierile lui, decât cu ființe absolut intime și mai ales cu femeile. Dar și atunci era modest și măsurat. Când se afla în vre-o adunare mai numeroasă și îl întreba cineva ceva asupra operelor lui, răspundea politicoș dar evasiv și se întuneca ușor la chip. Când se vorbea de dragoste, Guy de Maupassant asculta cu interes tot ce se spunea, dar el însuși vorbea foarte puțin. Numai când vre-un bărbat sau vre-o

Episcopul Hosszu depune mâine jurământul. Ni-se telefonează din Budapesta: Noul episcop al Gherlei, d. Dr. Vasile Hosszu a plecat azi la Viena, pentru a depune înaintea Monarhului jurământul. Ministrul de culte contele Zichy, pleacă diseară, pentru a asista la acest act.

România în caz de războiu. Ziarul vienez „Vaterland” publică în numărul său de Vineri următorul articol interesant:

De câte ori se produce o turburare în raporturile din Turcia, această turburare găsește ecou în statele balcanice, dar România, deși un factor militar foarte important, nu este nici odată atrasă în acest joc.

Acum un an și jumătate se zicea că România a încheiat cu Turcia un tratat de defensivă îndreptat în special în contra Bulgariei. Această știre a fost desmintită în mod oficial, dar desmintirea nu a fost crezută la Sofia. Trebuie admis că există o înțelegere cu Turcia, probabil chiar sub egida triplei alianțe și că în cazuri grave convenția va fi imediat încheiată.

Pentru o clarificare a situației trebuie remarcat că cedarea silită a Basarabiei după războiul ruso-turc face imposibilă pentru ani îndelungați o apropiere de Petersburg. Sentimentele amicale ale regelui României sunt îndreptate spre monarhii Germaniei și Austro-Ungariei și aceste sentimente sunt împărtășite și de țară cu toată nemulțumirea ce domnește din cauza situației celor patru milioane de Români din Ungaria.

Trebuie observat că prin raporturile economice și financiare România este strâns legată de aceste două state. Punctul cel mai greu pentru România stă în atitudinea ei față de Bulgaria. Pe deoparte România nu vrea ca situația de putere a Bulgariei să se mărească și în special nu vrea să obțină acces spre Marea Neagră și Egee, iar pe de altă parte România nu vrea să lupte pentru Turcia pe gratis. România este însă interesată într-un punct identic cu Constantinopolul, în acela că nu vrea să admită modificări în posesiunile teritoriale din Balcani.

damă spunea ceva interesant, sau făcea vre-o observație profundă asupra iubirii, Maupassant a proba cu vioiciune. În schimb însă iubea femeia cu o patimă, cu o dulceață care nici nu se pot bănui.....

Două lucruri îl măhneau adânc în viață: imposibilitatea contopire, o contopire absolută a două suflete și ideea duratei timporare a tot ce există. Aceste două sentimente revin mereu și în scrierile lui, ca un leit-motiv. El avea un cult adânc pentru prietinie și iubire, dar se plângea necontenit că aceste două sentimente n'au existat nici odată în mod absolut, transcendental.

Era foarte adese-ori vesel, dar veseliei lui fără de cauză îi urma totdeauna o tristete de moarte, tot fără de pricină. Atunci chipul îi devenea palid, trăsăturile îi se împetureau, și căuta singurătatea. Mi-a spus foarte adesea-ori că în momentele acelea ar da totul ca să poată plânge cu lacrimi îndelungate, ca o femeie”.

Aceasta nu este numai părerea guvernului conservator; ea este împărtășită și de opoziția liberală și de aceea o încercare a Bulgariei în vederea unei apropieri cu România nu poate reuși. În România nu se urmărește războiul Bulgariei dar i-se refuză orice sprijin.

Proiectele de reformă ale guvernului român. Ziarele din București aduc mai multe amănunte asupra noilor reforme pe cari le proiectează guvernul român. În primele zile vor fi depuse pe birourile Parlamentului: La Senat, proiectul de lege modificator al legii sinodale; la Cameră proiectele de legi în favoarea meseriașilor, elaborate de d. Nenitescu.

În același timp vor fi depuse proiectele militare, printre cari putem cita: Proiectul pentru înaintările în armată, acela pentru neștirbirea rezervelor materiale și a fondului, destinate mobilizării, precum și proiectul de lege asupra rean-gajaților.

Până la 1 Decembrie va fi depusă la Cameră și marea reformă pentru descentralizarea administrativă.

Împărțirea administrativă a țării în prefecturi va rămânea neștirbită, dar se vor crea regiuni administrative cu patru directori, însărcinați cu gestiunea regiunilor, sub controlul guvernului.

Acești directori vor fi însărcinați: Unul cu partea administrativă, altul cu partea financiară, al treilea cu instituțiile școlare și al patrulea cu lucrările publice.

Se va crea de asemenea un consiliu regional din sânul căruia se va alege o delegațiune permanentă care va prezida la aplicarea bugetului regional.

Convocarea delegațiilor. Ziarul „Vaterland” din Viena este informat că delegațiile vor fi convocate la Viena pe 27 Decembrie. Sesiunea din anul acesta va fi de durată scurtă. Mesajul de deschidere îl va rosti Maj. Sa în persoană.

Corupție electorală. Din Budapesta ni-se scrie: Vineri a avut loc înaintea judecătoriei de ocol din circumscripția a 3-a un proces interesant. În vara anului trecut, la alegerile generale a reușit față de kossuthistul *Botzenhardt* — democratul *Pető Sándor*.

Partidul kossuthist, știind că contestarea alegerii e împreună cu cheltuieli enorme și de obicei se sfârșește cu respingerea petiției, au denunțat judecătoriei de ocol două cazuri de mituire: doi alegători au primit unul 50 cor., celălalt 100 cor. ca să voteze cu candidatul democrat.

Dovedindu-se mituirea, judecătoria i-a condamnat pe amândoi la câte 8 zile închisoare, 40 cor. amendă și pierderea drepturilor cetățenești pe 3 ani.

Camera deputaților. Astăzi s'a continuat discuția asupra bugetului ministerului de interne. A vorbit clericalul Szmrecsányi György împotriva administrației rele din capitală. A criticat aspru stările sociale și moravurile capitalei. Au mai vorbit Márkus, Heltai și prim-ministrul Khuen-Héderváry.

Serbătoarea noastră.

De Dr. Aurel Iuga.

Beclean, 24 Noembrie.

Monitorul oficial publică în numărul său de astăzi numirea Ilustrității Sale Dnui Dr. Vasile Hosszu de episcop al diecezei gr. cat. de Gherla. Noi credincioșii aparținători acestei provincii nefericite știm aprecia însemnătatea acestei numiri.

E o zi de bucurie ziua aceasta pentru noi. „Clerul și poporul” deopotrivă, serbătorește reînvierea unui corp social muced și amortit. Un vast teritoriu, cu populațiune românească compactă ajunge în fine să-și aibă un părinte, sub scutul căruia să se poată adăposti la caz de nevoie.

Bisericițele noastre astăzi arborează steagul roșu al învingerii și al învierii, simbol de bucurie, iar clopotele lor cântă melodia desrobirii.

Preoții, vrednicii noștri preoți, cari poartă pe umeri soarta neamului întreg, astăzi jubilează, căci în negura deasă, ce apasă orizontul acestei provincii bisericesti de trei decenii încoace, astăzi se desprinde steaua lucitoare a nădejilor într'un viitor înalț și bun.

Școala noastră persecutată și batjocurită de cel mai nemernic scriitor de administrație, astăzi răsuflă mai liber, se simte mai românească ca alte dați și cu un gest de încredere și mândrie arborează stindardul falnic al culturii naționale.

Parochii răsvrătite de curente anarhice, cu ziua de astăzi revin la mult dorita pace, dictată de normele disciplinei bisericesti.

Învățătorii, bieții noștri dascăli, copii a nimănui, desconsiderați de forurile mai înalte și amăriți de poporul neștiutor, ajung la adăpostul bunăvoinței și consideratei părintești și își reiau misiunea lor istorică. Bunul nostru Vlădică nu va uita de soarta lor.

Administrația bisericască neglijată își schimbă fața distrusă și finanțele desordonate reintră în cadrul productivității.

Seminarul teologic și preparandia din Gherla se vor schimba în institute culturale moderne, unde simțul românesc va fi cultivat după cuviință, iar noi vom primi din aceste institute preoți și învățători bine pregătiți și buni români.

Catedrala, falnica catedrală românească din Gherla, care de atâția ani zădarnic o așteptăm, are să vestească lumeni gloria păstoririi Episcopului Vasile. Reședința vlădicească ne va ridica capul nostru bisericesc și nu va mai trebui să roșim în fața străinilor, trecând prin piața Gherlei.

Poporului dela sate episcopul nu-i va mai fi un aristocrat, închis între pereții reședinței, pe care în veci nu poate să-l vadă, ci are să-i fie părintele adevărat, păstor iubitor de turma sa, apostol cutrierător de țară, care la sfințirile bisericilor noastre și bietul opincar îl va vedea ținând toiagul în ușa altarului ridicat din sărăcia lui.

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai săzute mobila de fabricanți de Marosvásárhely lipsă la: **Székely și Betti** mobile în Piața Széchenyi-tér 47.

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă
= plătire în rate lunare fără nici o urcare
de preț =

= Mare asortiment în trusouri pentru mirese. =
La cerere din provincie trimite bogat catalog ilustra

Aceste sunt nădejdiile noastre, cari cu ziua de astăzi ni-le vedem intrate în stadiul realizării.

Fii deci binevenit în mijlocul nostru înalt Preasfințite Părinte! Turna Te așteaptă cu brațele deschise.

Cronică școlară.

Indrumări pentru o direcție mai practică a Reuniunii noastre.

De Traian Mager, inv.

II. Reformarea ședințelor: educația artistică și de specialitate, propaganda prin graiul viu.

Mijloacele de luptă ale Reuniunii — recte — organele, prin care comunică, cu lumea externă sunt: adunările generale, conferențele tractuale și presa. Aci trebuie să deosebim foaia oficioasă de celelalte ziare și reviste. Pentru o mai liberă exprimare a ideilor și pentru îndrumarea discuției pe un teren mai aproape de trebuințele noastre se cere înainte de toate reformarea ședințelor. În forma cum ni-se prezintă azi o astfel de ședință, zău, putem trage la îndoială folosul lor în înțelesul statutelor de: „a înmulți cunoștințele contribuitorilor la promovarea educației și instrucției școlare etc.” pe de-o parte; pe de altă parte prea abuzăm de paciința publicului oaspe, care numai după multă încordare sufletească poate fi atent ore de-a rândul în ascultarea unor discuții străine cercului său de idei. Și tocmai partea din față, băncile prime, de multe ori până la jumătate sunt ocupate de oaspeți, rămâne parte din fund pentru puținii inv. cari au putut apnea loc, până când grosul petrece pe afară. Încăperea potrivită nu ne putem zidi căci noi suntem drumeți, ne oprim când ici, când colo și rar ne găzduim în vre-o sală mai potrivită. La asistența numeroasă privim cu cea mai mare simpatie și cu dorose prin reformarea ședințelor o și mai mare affluentă, deoarece prin aceasta se susține și cimentează legătura atât de trebuincioasă dintre școală și societate. Pledând pentru marea importanță a școlii ținem publicul în curent cu aspirațiunile noastre, și-i cerem concursul.

Acțiunea aceasta s'a desfășurat și până aci, nefiind însă prevăzută la început, am ajuns în contradicție cu însăși statutele, mai bine zis, am depășit limitele lor, ceea ce ne îmbie o eclatantă dovadă despre necesitatea revizuirii statutelor. Prin faptul că membrii nu pot forma singuri elementul ședințelor, nu se pot încinge discuții mai amănunțite, mai libere și tema cetită aduce în cele mai multe cazuri folos numai autorului.

E mare nemulțumirea multora, că nu pot aduce în discuție chestii mai intime din bogatul nostru magazin de mizerii. Ai voi să-ți spui durerea, că nu ți-ai primit leafa de un an de zile, că te ploaie în casă și nu-ți are nimeni grija, căutare împrejurară e în defavorul școlii și o neșfârșită serie de păcate de aceste ale vremii — dar în ședință ești prea stângeniț de atâta lună și vocea ta o înăbușe și distanța. Dar decât toate acestea și mai mult împiedecă discuția liberă și e totodată mai puțin edificatoare pentru oaspeți tractarea în public a afacerilor interne de organizație și administrație. Un exemplu clasic ne-a servit adunarea generală din vara trecută. Public mult și distins, membrii interni, cari tăbăriseră mai cu zor se grupaseră pe băncile din fund, pe lângă pereți, în galerie (e bine că era — sala festivă a seminarului) și partea cea mai mare pe coridor. Suntem doar câteva sute. Toate au mers strună, și am ajuns la reorganizarea comitetului, căci membrii vechi din anumite neînțelegeri își dăseră demisia. De mult mă gândeam la acest punct și așteptam cu groază sosirea lui. Se prevestiseră deslănțuirii de patimi. Ambiții jignite ușor se găsesse și mă temeam de vre-o ieșire prea nervoasă din calmul discuției. Imi ziceam:

publicul acesta și-a făcut cele mai favorabile judecăți despre noi și pentru ce trebuie ca acum cătră sfârșit să le întunecăm impresiile luminoase? De ce nu s'a amănat pentru altă ocaziune? Nu se poate. căci adunarea generală e singura în drept să hotărască. S'a început deja. Președintele motivând retragerea comitetului, roagă să se primescă demisia... Mulțimea strigă: „Nu primim!” Sunt și voci disonante de: „Primim, primim!” Tumultul se împarte în două tabere și erau să se înceapă explicațiile, când — deus ex machina! — o personalitate fruntașă a neamului, aflându-se întâmplător pe la Arad, a ținut de cuviință să ne invrednicească cu prezența și să face apariția în sală. Oamenii strigă: „Să trăiască!” Se rostoste cuvântul de primiro, imediat urmează răspunsul. Încă un „să trăiască!” și se trece apoi la ordinea zilei. Cine ar mai avea însă curajul să o ducă pe tonul început. Prin câteva cuvinte afacerea se primește de tranșată. Rămân tot oamenii vechi, iar noi ne-am lipsit de vocile interesante de după culise și de o... rușine. Ve-ți vedea cât de neseriosă este această rezolvire pentru o corporațiune de un ordin cultural atât de înaintat ca și Reuniunea noastră. Veți înțelege, deci că aci de mult se așteaptă o reformă.

Felul cum sunt întocmite ședințele adunărilor generale e cauza, că Reuniunea n'a luat o direcție mai practică, nu s'a putut apropia mai mult de interesele noastre și nici decât faptul că nu i-se dă direct acest scop prin statute. Nu s'a hotărât acolo nici a face propagandă în favorul școlii prin ținerea adunării generale și conferințelor an de an la diferite puncte. Dar prin interesul ce ni-l'a arătat publicul cercetându-ne întrunirile, am ajuns involuntar la acest al doilea scop, care cu ramificațiile ce le putem desvolta din el este aproape de aceeași importanță ca și primul. Indrumările cari s'au pornit din năzuințele neînserise în lege, au de multe ori îndoită pretenție la viață, prin faptul că fiind rezultatul evoluției firești, și având de bază trebuinți trăite, un fond sigur, real, se ridică de sine la valoare de drept. Dacă al doilea scop a trecut în conștiința generală și-l accentuăm pe față — rațiunea ne spune a două oară, statutele Reuniunii trebuie revizuite și augmentate. Din cele expuse până aci se desprinde lămurit necesitatea de a reforma ședințele, trec deci de-a dreptul la clasificarea lor împărțindu-le în: 1. Ședințe publice, festive; 2. Ședințe intime de specialitate.

1. Ședința publică festivă, care e totodată ședința de deschidere, are să fie de caracter solemn, sărbătoresc. După sfârșirea actelor de curtoasie, programul trebuie să fie astfel întocmit, ca folositorul să se imbine cu frumosul. Deosebim trei puncte de orientare. 1. Cântare și declamări. 2. Conferențe din domeniul literaturii frumoase. 3. Ținându-se cont de natura publicului oaspe, se va face propagandă directă pentru școală, prin aceea că se va vorbi despre însemnătatea școlii în viața unui popor și efectele culturii în general, rolul familiei în educație, datorințele societății față de școală ș. a. Dintre mizeriile învățătorilor numai acele, cari vor fi mai cu meșteșug îmbrăcate, încât să nu jignească bunul simț. Cu un cuvânt din domeniul pedagogiei se va preda numai aceea, ce fără mare oboseală va putea aținti atențiunea publicului și nici decât lecții de metodică, didactică și certuri interne. Cântarea și declamarea mai de multe ori rămâne, dat fiind frumosul obicei de a se ținea concerto, reprezentățiunii teatrale cu asemenea ocaziuni. Cu atât mai vârtos stăruiesc asupra punctului al doilea, spicuirii din imperiul frumosului artistic, unde totți formăm un public, pe toți de-o potrivă ne interesează.

Prin introducerea acestor prelegeri s'ar pune bază educației artistice a învățătorului, care începe așa de ușor pe lângă educația de specialitate prevăzută și până aci în statute. Se va scruta și aprecia frumosul în diferite opere de valoare, se vor face cunoscute direcțiile nouă ale literaturii și scriitorii de seamă, — răpindu-ne atențiunea spre lumea ideală a sufletelor fine. Tot aci, ajutată de discuția generală, s'ar putea pune în

mâna adolescenților, făcând cel mai competent și real serviciu secției omogene a „Asociațiunii pentru literatură și cultură”. Astfel în acest punct s'ar putea aduce Reuniunile în legătură cu Asociațiunea. Suntem un popor înapoiat în cultură. Împrejurările măstere au să poarte greul răspunderii. Până când la popoarele înaintate din apus societăți puternice și savanți își cheltuiesc toate forțele pentru răspândirea literaturii în popor, la noi singură Asociațiunea nu dispune de forțe suficiente pentru cultivarea vastei țelime. Reuniunea ar putea sprijini scopul ei punând piatra fundamentală unei epocale clădiri prin educația artistică a învățătorului. Să nu ne rușinăm, dacă mai până ieri, alaltăieri lectura multor dintre antecesorii noștri nu trecea limitele literaturii populare: Alisandru Machidon, Genoveva, Til Buhog Linda ș. a. Azi, însă, nu putem rămânea tot aceiași, ba nici un progres încetinel nu ne mai poate salva titlul nostru de oameni culți, a căror lumină are să lumineze neamului întreg.

Și Doamne, cât de simțit e răul să nu stai în curent cu desvoltarea vieții noastre culturale. Cât de înăbușitor se resimte aceasta în agondelo Reuniunii noastre, de pildă, în ce privește stilul chiar. Vorbim și scriem o limbă ca pe timpul lui Maior și acum. Cu toate că de atunci ce cărări de perfecționare n'a bătut măiestrul nostru grai literar de azi? A serie, nu mai înșomnează a înceioala după sintaxă cuvinte domnești, ca ieșindu-ți un vavilon de latinisme, să te arăți învățat. Nici decât, ci cetind cuvintele fermecate ale poetului, gură de aur, să ți-se desloge limba ta. Suntem prea însărcinați de muncă, n'avem vremea trebuincioasă — vor zice unii — să ne ocupăm și cu cetirea operelor literare. Domnilor, apoi nu cer atâta. Să cetească fiecare învățător (pe lângă cele de specialitate sa) numai o singură revistă literară cu atențiune — să zicem „Luceafărul”. Apare de două ori pe lună — încolo nimic. Să o cetească deocamdată numai învățătorii tineri, ba chiar numai cei ce scriu apehuri, rapoarte, cerculare și alte lucruri oficioase și veți vedea dvoastră, cât de altfel s'ar înfățișa o ședință de-a noastră. Căci acum moțăm de-a binele până ni-se cetește un raport chilometric, ori un apel tânguitor de sentimental. În sufletele celor fermecați de vraja „jargonului de pe Bretter” (câtă frivolitate!) produce un resens în loc de însuflețire, iar pe ceilalți îi cuprind neașteptărul de cauza bietului ce cetește. Da, căci frazele acele încălcite sunt despoiate de puterea convingerei. Fără convingere este însuflețire? Apoi aci totul se bazează pe însuflețirea obștei. Graiul măiestru are o mult mai puternică influență asupra mulțimei, decât s'ar crede doară fără puțină meditare, până când cele mai mărețe fapte, cele mai sublime adevăruri într-o limbă prost îngăimată rămân fără nici un efect. Și lipsa de a convinge ni-se arată pretutindeni, unde doi oameni se întâlnesc, căci aproape întreaga noastră viață se exprimă prin vorbire.

Exprimăm și prin: pictură, muzică, sculptură. Prin urmare: literatura afară de efectul ei educător ne dă și putința să comunicăm cu succes ideile noastre altora, reclamându-se din două puncte de vedere și Reuniunii noastre.

Cunoscând efectul de nobilitare al artei, care te ridică de-aspura mizeriilor zilnice, te ușurează de greul patimilor, desrobește din cătușile lutului, făcându-te mai bun, mai aproape de idealul ființei omenești, de Dumnezeu, — cine nu observă aici cea mai înaintată fază a educațiunii?

2. Ședințele intime de specialitate, cari nici decât nu vor fi secrete, cuprind toate chestiunile metodice, didactice, de organizație, administrație, discutarea mizeriilor noastre, precum și încercarea de a lecu aceste gravamine. Aci să se facă educația de specialitate fără nici o restricțiune, putând avea loc și critici mai libere, căci critica, cum am mai numi-o „muncă negativă” este de aceeași valoare ca și „munca pozitivă”.

DAJKOVITS E.

Atelier de fotografii artistice,
— — de primul rang. — —
ORADEA-MARE, Palatul Sas.

Fotografi și portrete, reproducții după fotografi vechi și noui în mărime naturală expuneri de obiective speciale pentru interioruri acatice, și lucrărilor aquarel și olei artistic executate Atelierul se află exclusiv numai în Palatul Sas

„Almanahul scriitorilor dela noi”.

Braşov, 24 Noembrie.

Am răsfoit ou multă plăcere paginile acestei cărţi, care e una din cele mai frumoase surprize, ce s'a pregătit cetitorilor noştri pentru acest sezon al — lecturii.

Deodată cu căderea celor din urmă frunze, când umbrele serii se întind tot mai grăbite, când întunecul se lasă tot mai posomorit şi mai îngreunător peste întinderi, te retragi la colţisorul de masă, sub lumina prietenoasă a lămpii, şi scormoneşti cu tot mai mult interes printre cărţile pe cari le asvârlişti acolo de luni de zile, fără a le fi tăiat măcar filele.

În zilele verii, natura are atâtea momeli pentru ochii cari ştiu să cetească în tainele ei, încât cărţile, ori cât de frumoase ar fi ele, rămân adese pe planul al doilea, asvărlişte în bibliotecă, cu filele netăiate, pline de pulbere...

Vine însă şi vremea lor în curînd. Cu agonia firii, cu paralizarea vieţii, ce ţişnea în jurul nostru prin nenumărate rezorturi, fizicul lăncezeşte şi el şi sufletul, ajungând stăpânul situaţiei, îşi cere cu tot mai multă insistenţă hrana de lipsă.

E sezonul cărţilor şi al lecturii.

Deschidem biblioteca, scrutăm cu tot mai mare interes vitrinile librăriilor, răsfoim cataloagele anticarilor şi ale institutelor de editură, şi vraful cărţilor creşte tot mai mare înaintea noastră.

Şi, în vreme ce vântul urlă tot mai duşmănos prin coşuri, cărţile îţi deschid comoara lor de pagini. Litera moartă începe a prinde viaţă, şirurile negre se schimbă în tablouri — şi sufletul se lasă uşor amăgit de aceste mângâitoare vedenii, cari răsar, ca prin farmec, dintre şiruri. Uităm jalea firii, ce se tânguie la geamuri, uităm durerile, cari scormoneau undeva un colţ al inimii noastre, şi trecem, călăuziţi de imaginaţia scriitorului, prin lumi minunate, cu oameni mai buni, cu zile mai senine, cu tinereţă fără bătrineţă şi viaţă fără moarte...

Viaţa reală, cu figurile ei monotone, ce se strecoară pe lângă tine, e cu totul alta, în lumina artei. Aici e o lumină mai subtilă, mai filtrată parcă, prin care vezi sufletul oamenilor, ca printr'un geam fermecat. Chiar lucrurile fără viaţă încă au aci suflet şi întovărăşesc, în cadrul lor jalnic sau vesel, firul povestirii.

Ce fericire să te laşi răpit de slova fermecată a unui suflet de geniu, să te agiţi de suferinţele eroului şi să-ţi dai seama, că l-ai întâlnit şi tu undeva, că îl cunoşti şi că o parte din suferinţa lui e înrudită cu aceea a sufletului tău.

Răsfoieşti almanahurile literaturilor străine şi stai adânc impresionat de puterea de creaţie a altor neamuri, de concepţia înaltă şi varietatea subiectelor.

Ce orizont larg, ce vederi înalte la aceşti mînuitori ai condeiului, ce magazin de cunoştinţe, pe cari le scutură din mânecă, ce scânteieri de spirit la fiecare şir!

Te gîndeşti la cultura lor înaintată, la limba lustruită, şi-ţi dai seama, că literatura nu e decât chintesenta civilizaţiei, şi cu cât un popor are o cultură mai veche şi mai dezvoltată, cu atât şi manifestările lui de artă vor fi la nivel mai înalt.

Cît de puţin s'a produs la noi sub acest raport, şi cît de vast mai e terneul de muncă!

Şi totuşi azi vine un optimist editor dela Orăştie şi cu un gest de îndrăzneală tinerească, îţi pune în mână o carte cu titlul sunător: „Almanahul scriitorilor dela noi”.

Avem noi scriitori de seamă?

Şi avem, mai ales, aici la noi?

Răsfoind paginile acestei cărţi, rămânem cu convingerea, că avem.

S'au schimbat vremurile; până acum talentele literare ce ni le-a hărăzit Dumnezeu, după câteva

fălăiri de aripi, luau frunza în buză şi treceau graniţa.

Prea le era strîmtă încăperea de aici şi nu-şi puteau încerca aripile într'un sbor mai falnic, ori se izbiau de pîdeci şi zăgazuri...

Şi treceau munţii, ca să-şi poată instruna lira mai în tihnă.

S'au dus cu toţii, cei mai buni ai noştri până încoace la Coşbuc, Chendi, Bârsan, Soricu — şi s'a decretat ca principiu, că aici nu poate să trăiască nici un scriitor, şi că literatura scriitorilor ardeleni şi-a trăit traiul şi şi-a păpat mälaiul. Îndrăsneţii, cari ar mai încerca acest teren ingrât, vor scrie un an doi, pe vremea tinereţii, pe urmă îşi vor vedea, cu minte, de afaceri, ori dacă nu se vor astâmpăra cu nici un preţ, vor fi necesaţi, în urma urmei, să iee totuşi lumea în cap. Şi așa s'au plămădit profetiile sigure, că Goga n'are să rămână în Ardeal, ci va trece dincolo, unde îşi va cheltui talentul în articole de ziar, instrăinându-se tot mai mult de amăgirile Parnasului...

Proorocii aceştia aveau multă dreptate, când apreciau literatura de azi sub raportul trecutului.

Așa era în trecut. Răsfoieşti colecţiile vechi de foi şi reviste, şi te opreşti la cunoscuţi, cari în tinereţă scriau versuri mai mult sau mai puţin schiloade, nuvele chilometrice cu dragoste multă, cu lacrimi, raze de lună şi cântec de privighetori...

Trecuţi odată peste acest avânt de întâie tinereţe, şi-au atârnat lira în cui, văzându-şi de afaceri mai rentabile, înfiinţând bănci şi aşezându-se în fotoliile de purpură ale diriguitorilor neamului!

Cu cîtă milă privesc aceşti oameni cumini, la frământarea neînțeleasă a celor ce au rămas statornici pe drumul apucat, încercînd şi pentru mai departe, cu o îndemănare tot mai mare, să fixeze în rime sau în şiruri smulse din inimă, câteva palpitări din nemuritorul suflet al neamului şi al omenirii.

Astăzi am ajuns, în sfârşit, vremea, când putem să vorbim şi despre scriitorii dela noi. Mînuitorii condeiului au rămas statornici în munca lor, şi-au lustruit limba greoaie şi azi se scrie, din darul lui Dumnezeu, o românească tot așa de legibilă şi aici, ca şi dincolo.

E o muncă destul de grea aceasta, când te gîndeşti, că mediul e așa de puţin prietenos acestui avânt al unităţii culturale, susţinut de oameni, cari şi-au făcut studiile în şcoli străine!

E un motiv de înălţare sufletească, să te gîndeşti că avem şi noi mînuitori abili ai condeiului, că avem o presă la nivel european şi că asistăm la cea mai strălucită fază ce a avut-o vreodată literatura ardeleană.

Pentru noi, cetitorii de aici, cari cerem hrană sufletească dela cei ce sunt mai aproape de sufletul nostru, e o mângâiere, cu care ne mîndrim. Şi cerem organului autorizat al partidului, să nu ne tulbure această mângâiere şi să nu zeflemezeze cu atîta grandomanie una dintre cele mai frumoase acţiuni a vremii din urmă.

Îşi dau seamă literaţii dela acest organ „oficial”, cîtă muncă şi câte cheltuieli a reclamat editarea acestui almanah?

Înţeleg domnialor, că brevetul de scriitor nu se cerşeşte dela nimeni, ci singur dela aceea putere dumnezească, ce se numeşte „talent”!

Măiestre Caragiale, ce spuneai d-ta în prefata volumului din urmă? Îscăleşti supremaţia unor politicieni, cari vor să dea ei brevetul de capacitate literară?

Ori îscăleşti d-ta acest non-sens, scumpul nostru bade Gheorghe Coşbuc?

Nu, domnilor autorizaţi!

Nu încercaţi chiar d-voastră să ridiculizaţi o încercare a unui tânăr, ale cărui sentimente sunt cel puţin așa de curate, ca ale d-voastră.

Dacă nu puteţi suferi pe scriitorii noştri de aici — mi-se pare că v'aţi bătut joc şi de Societatea Scriitorilor din regat, când cu sezătoarea din Arad — lăsaţi măcar să avem noi iluzia aceea, şi să ne bucurăm din tot sufletul, că în sfârşit o

să avem şi noi un institut de editură românesc, aici acasă.

D-voastră, cari aţi ridicat cu atîtea jertfe, într'un interval de câteva luni un strălucit palat pentru organul naţional infalibil, lăsaţi şi pe părintele Moţa şi pe tânărul Bornemisa, să întemeieze un institut de editură românesc, şi nu confundaţi jienirile personale cu o chestie de mare interes naţional.

V'o cerem aceasta, într'o vreme, când duhul oligarhiei eutropitoare încearcă înzadar să mai înăbuşe glasul unor oameni, cari ne chiamă la adevărata viaţă!

Cetitor.

Războiul italo-turc.

Intenţia Italiei de a bloca Dardanelele a scos din rezervă puterile. După cum se anunţă, ministrul nostru de externe a şi comunicat guvernului italian, că în cazul lărgirii câmpului de război şi în Turcia europeană, Austro-Ungaria împreună cu celelalte puteri va zădărnici această încercare. În urma acestei atitudini guvernul Italiei a renunţat la blocare.

Deodată cu această întorsătură a evenimentelor ministrul de finanţe al Italiei publică un raport despre starea finanţelor italiene. Conform acestui raport starea financiară a Italiei este una dintre cele mai bune. Faptul acesta de a prezenta o stare atât de favorabilă, dă loc la multe comentarii. Intenţia e vădită. Guvernul voieşte să liniştească opinia publică, sătulă deja de atîtea trăgănări, arătînd marea rezistenţă de care e capabilă încă ţara cu toate cheltuielile pentru război. Că va reuşi această încercare de seducere se va vedea zilele viitoare.

Intervenţia Monarhiei noastre.

Petit Parisien este informat, că Italia a renunţat la blocarea Dardanelor în urma atitudinii Austro-Ungariei şi Rusiei, cari au atras atenţia guvernului italian asupra gravelor urmări ce le poate avea acţiunea navală contra Turciei.

Situaţia financiară a Italiei.

O revistă financiară italiană publică un interviu cu ministrul de finanţe Tedesco, care s'a exprimat în următoarele despre urmările conflictului cu privire la situaţia economică şi financiară a ţării:

Situaţia financiară e ireproşabilă. Vistieria statului încasează peste o jumătate miliard. Cu aceşti bani precum în caz de mare lipsă şi prin folosirea altor izvoare rezervate Italia poate duce războiul fără îngreunarea contribuabililor. Războiul n'are până acum urmări grave nici în economia ţării. Pieţele străine arată aceeaşi încredere comerţului italian ca şi până acum.

Tratativerile de pace.

Intervenţiile pentru pace nu au nici o şansă, iar în ce priveşte tratativerile de pace, ele numai atunci se vor putea începe, când Italia şi-ar limita câmpul operaţiunilor asupra Tripolisului şi ar obţine acolo un succes decisiv.

Se înţelege dela sine că turburările ce s'ar produce în comerţul internaţional pe urma blocării Dardanelor nu ar fi de natură de a contribui la succesul mediaţiunei.

— Cine voieşte — să cumpere

încălţăminte

fabricate în țară intr'adevăr fine, comode, elegante și durabile acela să cumpere cu încredere la

IOAN VUIA

Sătmar — Szatmár,

— Deák-tér —

In casa lui Keresztes András,

care ține în magazinul său de ghetă bogat asortat numai ghetă și ciobote pregătite în țară din piele rină veritabilă cu prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința execuțiunii drăgălașe sunt neintrecute.

La dorință să pregătesc tot felul de ghetă și ciobote după măsură.

Declarațiile prințului moștenitor turc.

Correspondentul din Constantinopol al ziarului „Daily Chronicle” a fost primit de principele moștenitor Jussuf Izzedin care i-a declarat următoarele: Intreg islamul este gata să pornească la luptă împotriva Italiei. Noi vom continua războiul până la sfârșit, căci nu voim și nu putem să abandonăm Tripolisul. Ori ce concesie e imposibilă, căci Tripolisul trebuie să rămână în posesiunea Turciei.

Vorbind despre știrile relativ la recucerirea orașului Tripolis, principele a declarat că Tripolisul va fi în curând recucerit de Turci, dacă aceasta nu s'ar fi întâmplat acum.

Aceștiunea cu care ne amenință Italia pe mare, este imposibilă din cauza protestelor irevocabile ale marilor puteri.

Neînțelegeri între comandantul Tripolisului și guvernul italian.

Din Tripolis se telegrafiază cu Italienii s'au decis în cele din urmă să pornească spre interiorul țării. La această hotărâre a contribuit și faptul că trupele italiene nu mai au loc în Tripolis.

Marșul spre interior se va începe imediat după sosirea unui detașament de 6000 soldați cari se află în drum spre Tripolis.

În jurul Tripolisului sunt concentrați 50.000 soldați italieni. Numărul total al trupelor italiene din Tripolis și Cirenaica se ridică la 100.000.

Între comandantul trupelor din Tripolis și guvernul italian au izbucnit neînțelegeri din cauza ultimelor evenimente.

Ciocniri în Tripolitania.

Poarta a primit ieri o telegramă urgentă, anunțând următoarele:

7000 călăreți din tribul arab Madat-Ratin, care a proclamat războiul sfânt împotriva Italienilor au sosit acum câteva zile la Tripolis. Călăreții arabi împreună cu trupele auxiliare turce au atacat fortul Henri. După o luptă inversunată fortul a fost cucerit de Arabi.

112 soldați și 2 ofițeri italieni au fost făcuți prizonieri.

Din Tripolis se telegrafiază că Marți dimineața Arabii au atacat pe Italieni lângă Djerba. Lupta a durat până la orele 3 d. a., când a intervenit vasul italian „Carlo Alberto”.

Un aeroplan italian, care s'a înălțat seara, a fost deteriorat.

Lupta s'a reînceput Miercuri dimineața în același loc.

România va suferi din cauza blocadei.

Din Constantinopol se telegrafiază: Inhibiția Dardanelor pentru toate societățile de navigație e chestie de câteva ore.

Din pricina blocadei, vor suferi Rusia, România și Bulgaria.

Ba, aceste state vor suferi chiar mai mult decât însăși Turcia.

La Stambul se consideră ca exclus că Rusia va primi cu liniște blocarea Dardanelor, care ar fi în contradicție cu diverse tratate și cu practica uzuală.

Cercurile diplomatice se referă la tratatul din 1870 din cauza căruia Franța a renunțat la blocarea gurilor Emsei, care ar fi prejudiciat Olanda.

În legătură cu svonul despre apropiata blocare a Dardanelor, care este așteptată cu multă îngrijorare, se telegrafiază din Galați:

Mai mulți exportatori au fost înștiințați telegrafic din Berlin că băncile refuză să accepte documentele vapoarelor cu cereale încărcate în porturile Mării-Negre, dacă ele nu vor fi trecut încă Dardanelele.

Cronică externă.

O soluție a chestiunii Tripolitane. După cum stau azi lucrurile între cei doi beligeranți, e o ironie crudă de a vorbi de o soluțiune pacifică. Italia și-a ars corăbiile, cu alte cuvinte și-a tăiat linia de retragere din „promenada în Tripolitania”, unde cu proiectata sa „promenadă” la marginea mării a rămas.

Iată, sunt două luni de când a început războiul cel atât de nepopular (chiar în Italia) și odios în lumea întreagă, — iar trupele italiene, n'a străbătut dincolo de capitala Tripolis nici măcar *cinci kilometri, pe care să fie stăpâne*. O mai mare rușine pentru un stat mare nici ea se poate imagina.

Dacă cu toate acestea totuși vorbindu-se de o soluțiune onorabilă a ardentei chestiuni italo-turce, credem că merită să relevăm propunerea ce o face un profesor dela facultatea de drept din Viena.

Reproducem întocmai această propunere:

— *Eu propun un contract de cesiune pe 99 de ani între Turcia și Italia.*

În interesul păcii e de dorit în modul cel mai fervent, ca să se pună odată capăt sângerosului conflict dintre Italia și Turcia printr'un contract de cesiune. Presa lumii întregi ar putea să discute și să se pronunțe asupra propunerii. Printr'un astfel de contract suveranitatea Turciei ar rămânea intactă asupra Tripolitaniei, chiar dacă ea ar rămânea ce se zice un *nudum jus*. Dar amorul propriu al Sultanelui ar fi salvat, rămânând și de aci înainte suveranul calif al Tripolitaniei.

În Extremul Orient, puterile interesate acolo au încheiat în China contracte pe câte 99 de ani cu guvernul din Peking, pentru stăpânirea de provincii din trupul gigantice Chine. În cazul cu Italia în Tripolitania, guvernul din Roma va avea bine înțeles dreptul de a ridica impozite și de a recruta soldați. O chestie mai grea de rezolvit ar fi aceea a dreptului de cetățenie a Tripolitanilor. Situațiunea nu e clară, cum nu era clară nici a bosniecilor. În cazul acesta se vorbește de supuși *de facto*. Tripolitani ar fi forțați să plătească impozit și să facă serviciul militar în armata italiană, să se supună legilor italiene — și cu toate acestea să rămână supuși nominali ai Sultanelui! Mai complicată va deveni chestiunea, când Tripolitani, s'ar duce în Turcia. Ce ar fi ei acolo: cetățeni de drept turci sau supuși italieni? Toate chestiunile acestea trebuiesc rezolvate prin contract. „Seara”.

Relațiile anglo-germane. „Koelnische Zeitung” publică un articol inspirat de ministrul de externe atrăgând atenția publicului că afirmațiunile unei părți a presei, după care relațiunile actuale dintre Germania și Anglia nu ar putea să dăinuiescă, fără a periclita pacea, trebuiesc primite cu mare rezervă. Este în tot cazul o exagerare, dacă ziarele afirmă că lucrurile nu pot rămâne precum sunt și că situația va trebui să se amelioreze sau să se agraveze și mai mult.

Ziarul spune că Germania dorește să trăiască în bună pace cu toată lumea.

Dela 1870 Francezii au motive de a fi supărați căci au fost înfrinți și au trebuit să cedeze Germaniei una dintre cele mai bogate provincii. Angliei nu i-am făcut nici un rău și de aceea nu înțelegem agitațiunile antigermane, atât de jignitoare pentru noi.

Anglia trebuie să știe că ori cât de mare ar fi desbinarea între partidele politice în chestiunile interne, ele totuși se vor uni în cazul unui pericol din afară.

Ziarul vienez „Zeit” anunță că destăinuirile cu privire la relațiunile încordate de astă vară dintre Anglia și Germania au făcut o impresie adâncă asupra împăratului Wilhelm.

După ce i-s'a făcut un raport amănunțit, împăratul ar fi spus următoarele: „Regret mult că toate încercările mele făcute în direcția pentru a îmbunătăți relațiunile dintre Germania și Anglia, au fost infructuoase”.

INFORMAȚII.

ARAD, 27 Noemvre n. 1911.

— **Prigonirea tricolorului.** *Primum următoarele rînduri anonime: Țin să vă comunic un nou fapt despre samavolnicia administrației noastre, un nou „merit” câștigat de apărătorii ideii de stat. Și anume: Azi, în 26 Noemvrie (Duminică), intelectualii români din Gurahonț și împrejurime (com. Aradului) au avut o petrecere cu joc aici în Gurahonț. S'a jucat și „Călușul” și „Bătuta”. Feciorii erau încinși cu briuri tricolore și tot din panglici tricolore le erau și cocardele pe căciuli. Indată după sfârșitul petrecerii zbirii primpretorelui din Borș-sebiș, jandarmii, au confiscat toate briurile și cocardele pe motiv de agitație împotriva statului. Ordonanța „intimă” a conțelii Khuen-Héderváry se respectă deci și la noi Aviz deputaților noștri. Un student universitar.*

— **„Istoria Românilor de A. D. Xenopol.** Din lași ni-se scrie: D. A. D. Xenopol, marele nostru istoric, va publica în curând o altă ediție din „Istoria Românilor”.

— **Noul episcop al Gherlei.** „Drapelul” este informat că noul episcop al Gherlei Dr. Vasile Hossu deocamdată va rămâne încă în scaunul Eujogului și abia pe la Paști e vorba să fie introdus în scaunul văduvit al Gherlei, care cu atât dor și așteaptă mirele.

— **Nesocotirea serbătorilor noastre.** Din cercul notarial al Botestilor (rebotizat în Vadpatak) ni-se anunță, că notarul cercul Árpád Mihalik a pus pe ziua sf. Arhangeli Mihail și Gavril o serie de desbateri civile, citând peste o sută credincioși de ai bisericii noastre la aceste pertractări, așa că aceștia nu au putut lua parte nici la serviciul divin și nici la serbarea praznicului. Iar la protestele celor interesați a răspuns notarul, că n'au decât să absenteze, că judecata se va aduce în absența lor (vor fi contumați). — Atragem în atenție a forurilor competente asupra acestei practice abuzive, care nesocotește sărbătorile poporului. — „Drapelul”.

— **Noi cetățeni români în Budapesta.** Fruzața familie Dr. Méhes — Dr. Corneanu din localitate — scrie „Progresul” din Oravița — se mută la 1 Decemvre c. în capitala terii, unde și-au cumpărat o casă frumoasă pentru a-și petrece acolo restul zilelor în odihna binemeritată. Singur dl Dr. P. Corneanu mai rămâne între noi până își va desface cancelaria advocațială. Ni-se răresc rîndurile.

— **Societatea „Hora” la Belgrad.** Societatea corală „Hora” din București a făcut o excursie la Belgrad, unde a fost primită cu mare însuflețire. Gara și orașul erau pavozate, un discurs a fost rostit de secretarul municipalității la care a răspuns d. Dobrescu. În timpul vizitei orașului, populația a făcut oaspeților români manifestațiuni de simpatie. Presa din Belgrad a publicat articole cordiale. Concertul a avut loc la teatrul național: erau de față principele Pavel, ministrul României și corpul diplomatic. Succesul a fost strălucit: toate bucățile executate au fost cerute de mai multe ori de asistență și mai multe coroane de flori au fost oferite coriștilor. La banchet mai multe cuvântări au fost rostite și urmate de imnurile naționale. Aceste discursuri au făcut să reiasă tradițiunile de prietenie, interesele comune și necesi-

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

zatea de o înțelegere și de o colaborare între cele două popoare vecine.

Duminecă seara „Hora” a dat un concert popular foarte aplaudat.

Această vizită a societății corale „Hora” a făcut cea mai bună impresiune în întreaga populațiune din Belgrad.

— **Prânz de adio la Castelul Peleş.** Se anunță din Sinaia: Și în acest an suveranul nostru a ținut să-și manifeste dragostea ce are pentru armată invitând la un prânz de adio pe toți ofițerii din garnizoană în frunte cu d. locotinent-colonel Pettala, comandantul butalionului 9 de vânători.

S'a servit un copios meniu și champagne; iar vinul românesc a dat viață legendarelor mese împărătești în care veselia și căldura sincerității n'a lipsit, căci atât regina cât și regele au fost foarte afabili cu toți ofițerii.

După prânz, în sala maură, suveranul, foarte vesel și bine dispus, s'a întreținut câteva timp cu ofițerii de toate gradele, povestindu-le scene și episoade militare din campania dela 1877 și din manevrele din țară din decursul anilor.

Suveranii s'au interesat și de familiile și de copii celor căsătoriti dintre ofițeri, iar regina s'a gândit că și cei ce nu erau de față la această sărbătoare intimă să se bucure și să aibă câte un mic semn, distribuind câte un mic buchetel de flori dlor ofițeri pentru doamnele și copilașii lor.

Apoi, într'o caldă cuvântare, „Carmen Sylva” a filozofat asupra despărțirii, adresându-se dlui colonel Pettala și tuturor ofițerilor spunându-le că:

— „Cei tînări au tot dreptul să spere într'o revocare de peste 9 ani, comptând pe puterea tiretei lor; dar cei bătrîni nu pot decât să se roage bunului Dzu, ca să le dea puterea aceasta, prelungindu-le zilele cu speranța de a se revedea”.

Cu această ocazie au fost decorați „proprio-mottu”:

D. locot. colonel Pettala, comandantul butalionului, cu ordinul „Steaua României”, în gradul de cavaler; dnii căpitani Jipa, Linde Eugeniu, Anastasiu și Nicolau; d. locot. Constantinescu (ca distincțiune pentru corul militar pe care-l dirijază cu mult succes), toți cu ordinul „Coroana României”, în gradul de cavaler.

Au mai fost decorați dintre funcționarii civili și tot proprio-mottu: d. Dr. Tomosian, medicul comunal și d. Sfrinov, sub-șeful gărei Sinaia, cu ordinul „Coroana României” în gradul de cavaleri.

— **Serata meseriașilor români din Arad.** Ni se scrie: Meseriașii români din Arad au ținut aseară a 4-a serată literară-culturală. Deși era un timp nefavorabil, căci plouase toată ziua, totuși un număr destul de numeros de meseriași a luat parte și de data acesta la serată.

D. Lazar în calitate de președinte a rostit un cuvânt de deschidere salutând pe cei prezenți, cu cuvintele lui Göthe: Mai multă lumină.

D. Costa citește o instructivă conferință despre „Rolul femeii în societatea de azi”, în care arată cum femeia e și azi privită de omenime mai mult ca o servitoare familiară și cum nu i-se dă nici un drept față de omenime.

D. Calu declamează cu mult simț poezia: „Pe stradă” de Ion Păun. D. Savu execută cu multă dibăcie cu violina diferite arii românești, fiind răsplătit cu aplauze furtunoase. D. I. Hălămgian citește „O lacrimă”, scene din viața culegătorilor tipografi dela mașinele de cules „Linotype”. D. Maghiar, acompaniat de d. Savu (la harmoniu), ne delectează cu cântecile „Mi-a trimis buđița dor” și „Motul la drum”, fiind aplaudați frenetic. D. Budean declamează cu multă vervă poezia „A noastră este vina”, de Mihail I. Procopiu. D. Strengar cu frumoasa-i voce de bariton, acomp. de d. Savu, cântă „Din juneța mea cea fragă” și „Foaie verde de săcară”, fiind asemenea aplaudat

călduros. D. Bozgan a plăcut mult cu cântarea-i „Pe lângă plopii fără de soți”.

Fiind orele înaintate d. Lazar încheie serata, aducând mulțumită debutanților și rugând pe meseriași, să facă cât mai mare agitație pentru deplina reușită a acestor serate. Anunță serata viitoare pe Duminecă în 10 Dec. st. n.

La revedere deci căți mai mulți. — T.

— **„Casa culturală” a bisericii din Oravița-rom.** Citim în „Progresul” din Oravița: Frații noștri din Oravița-română, Dumineca trecută și-au înălțat încă o zidire nouă, numită „casa culturală”. Incepând de astă primăvară, la sfatul bravului setățean Ioan Cotîrlă, dela care purcede toate îndemmurile bune, cu influența binefăcătoare ce o are în comună, și în urma rîvnei laudabile a preoților Gh. Neda și C. Jurca, a învățătorului Carol Lazăr (dirigentul corului) și a inimosului președinte Carol Pavlovici, au pornit oamenii ca furnicile, unii cu denarul, alții cu munca, măestrii cu meseria, cărăușii cu trăgătorii, zilerii cu palmele, și astfel, fără a cere un filer, nici din din lada bisericii, nici dela străinii de prin alte comune, și-au ridicat din puterile lor frumoasa casă din curtea bisericii ortodoxe române, care împodobește azi virtutea, tragerea de inimă și rîvna fără seamăn a bravilor Oravițeni, cum și ulița mare a Oraviței-române.

Duminecă a avut loc prăznuirea acestor virtuți strămoșești prin sfințirea acestei case culturale a Oravițenilor, săvârșită cu evlavie de tînărul și simpaticul protopop al Boșei-montane, Mihail Gașpar, asistat fiind la slujba bisericească de eucernicii preoți ai locului.

Intreg auditorul a fost electricizat prin cuvintele avântate și pătrunzătoare ale tînărului protopop. Bătrînii le curgeau lacrimile de emoție. Oratorul a fost viu felicitat de intelectualii I. Trăilă, Dr. I. Nedelcu, Dr. M. Grosșanu, G. Jianu, Ilie Bogdanu (București), Gh. Bogdanu, notarul comunei, negustorul Gh. Bogdanu, etc., etc. În sfârșit se ține o sedință festivă a comitetului parohial, deschisă printr'o alocuție a președintelui C. Pavlovici, potrivită cu însemnătețea zilei, citindu-se cu numele, prin secretarul C. Lazăr, toți contributorii și hotărîndu-se afișarea lor pe pereții cei noi ai casei.

După terminarea celor dzești, bărbații se așează cu toții la masă, în ospătăria Iosif Nedici, unde într'un elan de bucurie, izvorită din această frumoasă biruință culturală, preotul locului Gh. Neda tălmăcește sentimentele de evlavie și recunoștință ce le au parohienii săi pentru destoinicul protopop M. Gașpar, pe care nici când nu l vor uita Oravițenii. Învățătorul Carol Lazăr, stăruitor în ale bune, îndeamnă conmesenii a-și ține nărașii... Epitropul Gh. Pipelea laudă meritele frumoase ale președintelui Carol Pavlovici, iar un alt entuziast, însuflețit de izbânda zilei, arată, între viile aclamări ale tuturor, cine e chitul care ține bunînțelegere între ai noștri, cine e cea mai puternică verigă în lanțul de apărare al instituțiilor locale, cine e Meșterul Manole și al acestei case culturale; cine e Ion Cotîrlă, blajinul și merituosul „Tati Ion”...

Înainte de plecare, înțeleptul și inibitul oaspe al Oravițenilor, părintele protopop Mihail Gașpar, se ridică și își ia rămaș bun dela Oravițeni. Graiul său simpatie, vorbele dulci, înălțătoare, le vor păstra Oravițenii ca o plăcută aducere aminte.

— **Moartea unui aviator militar.** Din Berlin se anunță: Locotinentul baron Freitag, a făcut Vineri câteva sborari foarte reușite pe câmpul de aviație din Doberitz. Voind să aterizeze, când se afla la o înălțime de 50 m. a izbucnit o furtună. Aparatul și-a pierdut echilibrul și a căzut la pământ.

Aviatorul a fost scos mort de sub sfărîmăturile aeroplanului.

— **Detronarea Regelui Manuel.** Actualul ministru plenipotențiar al Portugaliei la Londra, Ima, publică în ziarul „L'Independance Belge” interesante amănunte asupra detronării ex-regelui Manuel.

În momentul fugii sale din Lisabona, regele Manuel a lăsat în biroul său mai multe scrisori din cari reiese că cu o lună înainte de izbucnirea revoluției, regele se adresase împăratului Germaniei cu rugăminte ca, în cazul izbucnirii revoluției în Portugalia, aceasta să intervie în favoarea dinastiei.

Regele a cerut anume suveranului german trimiteră a 2—3 vase de război în portul Tajo.

În schimb regele făgăduia împăratului cedarea către Germania a întregii colonii portugheze Angola, din Africa de vest.

Pe de altă parte și regina-văduvă Amalia ceruse, prin mijlocirea jezuiților, regelui Alfonso al Spaniei ca, în cazul izbucnirii revoluției, să trimită în Portugalia un corp de armată.

Documentele cari dovedesc toate acestea vor fi publicate în curând de guvernul republican.

— **Păduri din Putna în flacări.** Din Focșani se anunță: Vineri noaptea s'au aprins pădurile de brad din localitățile Tișița și Ursoaia cauzând pagube colosale.

Până seara la 8 au fost distruse de incendiu aproape douăzeci hectare de păduri.

Au fost trimise de urgență ajutoare din localitate, de oarece mijloacele la dispoziție în localitățile incendiate sunt insuficiente față de violența elementului distrugător.

— **Morminte vechi.** La biserica Precista din Bacău, făcându-se săpături, s'a dat peste două pietre de mormânt. Pe una stă scris: „Io Alexandru vovod, fiul lui Ștefan vovod, prinț al Moldovei, a înfrumșet acest mormânt... (numele mortului lipsește...), care s'a strămutat în locașurile veșnice în anul 7002 (1494)”. Alexandru e fiul mai mare al lui Ștefan cel Mare, ctitorul bisericii Precista din Bacău, pe care a isprăvit-o în 1491. Alexandru a murit la 1494 și l-au îngropat lângă strămoșul său Alexandru cel Bun. Acest mormânt e fi al unui fiu sau al soției lui Alexandru fiul lui Ștefan.

— **Marea baltică în timpul iernei.** De oarece în timpul iernei marea Baltică e înghețată, porturile de pe coastele acestei mări nu pot fi de loc folosite.

Din această cauză iarna comerțul Rusiei cât și comerțul internațional sunt mult păgubite. Mai ales au de suferi Germania, Anglia, România și Bulgaria de oarece vasele cu destinație pentru aceste țări nu pot părăsi Baltica.

Austria e deasemenea lovită prin această împrejurare. Numai Turcia stă mai bine, de oarece dansa e mult mai puțin susceptibilă economicște și afară de asta vasele rusești nu pot în tot cazul să pătrundă prin Dardanele în marea Neagră.

— **Prelucrarea de romane pentru piese de teatru** a devenit la modă. Până acum am avut două piese extrase din două romane ale dlui Dickens. Iată că acum scriitorul francez Gabriel Trarieux îl pune din nou la contribuție și pe Balzac. Cunoscuți, firește, romanul „Le Curé de village”. Ei bine, d. Trarieux a dramatizat acest roman al lui Balzac, sub titlul: „La brebis perdue”. Piesa a avut un frumos succes, și, după cum spune printr-o pritică, meritat, pe scena Teatrului francez din Paris.

— **Călătoria arhiducei Karl Franz Ioseph prin Bosnia.** La 23 c. direcția căilor ferate de sud salon No. 14 al trenului de sud No. 1201 din gare că arhiducele Karl Franz Iosef împreună cu soția sa va pleca Vineri 24 Noembrie în vagonul

Heves és Dornhelm,

confețiune de dame, lingerie și articole de modă.

Timișoara—Temesvár,

în oraș, aproape de palatul „Lloyd”.

În atelierul nostru se pregătesc cele mai fine și moderne haine englezești.

Specialitatea prăvăliei noastre o formează trusourile. — Prețuri ieftine.

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

in

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă »Apollo«)

Gruber Dezső,

magazin de pălării și articole
de modă pentru bărbați.

Cluj-Kolozsvár

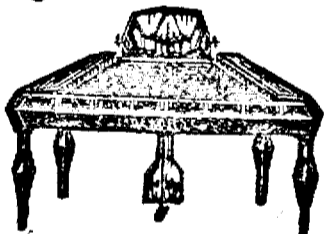
Colțul str. Wesselényi și Szép, vis-à-vis cu hotelul Fészl.

Noutăți în diferite soiuri de

pălării

pentru domni și copii, albituri, cravate
și totfelul de articole. Prețuri solide.
Serviciu conștiințios. — Comandele
din provincie se execută prompt și
— francate în cel mai scurt timp. —

ȚIMBALE

cu organism pa-
tentat de oțel, dând
sunete rezonante și
foarte plăcute, —
se pot căpăta și pe
rate. — Gramo-
foane cu plăci arti-
stice, — vioare,
flaute, harmo-
nici ș. a. — Numeroase distincții și medalii pri-
mite ca răsplată. Inventatorul pedalului modern
și al organismului de oțel. Catalog trimis gratis.

Mogyórossy Gyula,

kir. szab. hangszergyár.

Budapest, VIII., Rákóczi-ut 71.

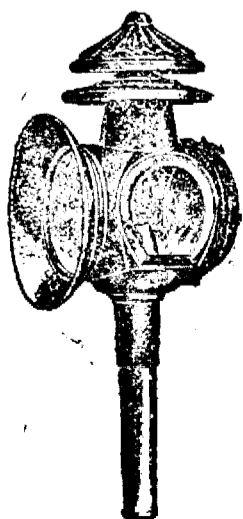
Omaszta János,

fabricant de lămpi
pentru trăsuri.

Budapest

VIII. Óriás-utca 20/a

Primește comande
de ori-ce lămpi pen-
tru trăsuri și auto-
mobile, — comande
pentru galvanoplas-
tică și ori-ce repara-
turi de branșe.

Ministerul de Finanțelor.
Direcțiunea Comptabilității Generale
a Statului și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 116262

3 Nov. 1911.

Publicațiune.

A 46 a tragere la sorți a titlurilor de rentă
4% amortibilă din 1889, împrumutul
de Lei 32,500.000 se va efectua în ziua
de 1/14 Decembrie 1911, la ora 10
dimineața în sala specială a Ministerului de
Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin
regulamentul publicat în »Monitorul Oficial«
Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

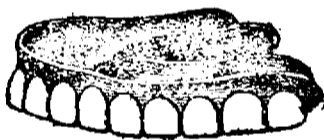
La această tragere se vor amortiza titluri
pentru o valoare nominală de Lei 336 300
în proporția următoare:

33 titluri de câte	5000 Lei	165.000
166 » » » »	1000 »	166.000
53 » » » »	100 »	5.300

252 titluri în valoare nomi-
nală de Lei 336.300

Publicul este rugat a asista la tragere

Directorul Comptabilității Gen.
a Statului și a Datoriei Publice.
D. Vbrevcl.

Scoaterea dinților, dinți
artistici, poduri în gură, de
aur, coroane, efeptuiește

QUIL REINHOLD
DENTIST,

pe lângă prețuri moderate și garanță
LUGOȘ, STR. BONNÁCZ 11.

Atelierul de dentistică Radu Novák.

Arad.

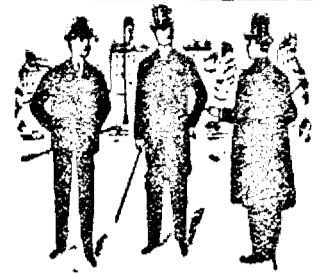
Am onoare a aduce la cunoștința
on. public românesc, că la 1 No-
vembre a. c. mi-am mutat atelierul
meu de dentistică în

Szabadság-tér Nrul 5.

unde îl voi mări și aranja după
cerințele cele mai moderne. :: —

Cu toată stima:

RADU NOVAK.

Haine, pardesie și paltoane

moda cea mai nouă, din stofă mo-
dernă, de toamnă și de iarnă, croite
admirabil, se pot comanda ieftin la

Mészáros Károly,

croitor de haine bărbătești,

Kolozsvár, Szentegyház-utca. 6.

Desfacerea ieftină a firmei

ASZÓDY

ORADEA-MARE,

Strada Kossuth, (Palatul-Sas).

În vederea sărbătorilor de Crăciun, aduc
la cunoștința on. public din loc și pro-
vincie, că au sosit noi transporturi de
articole sudice și anume: *Curmale* cali-
tatea ce mai bună, *malaga* și *smochine*.
Castane de Tirol, *alune italienești*, și
nuci de Cocus, *portocale dulci*, *lămâi*
coapte, *fructe zaharisite*, *prăjituri pentru*
ceai, *ceai chinezesc* cea mai fină calitate.
Rum englezesc și francez; toate cu pre-
țuri moderate. — Mare asortiment în
bomboane de Crăciun, *cafea prăjită*, tot-
deauna proaspătă, diferite compoziții din
8 feluri. — Faceți comandă de probă!

Cu stimă:

ASZÓDY MIHÁLY,

importor de cafea, ceai, bomboane și fructe sudice.
Nagyvárad. — Telefon 635.

Réthy și Schreithofer

fabrică de cârnaț și mezeluri.

Instalațiuni electrice.

Déva, (Piața principală).

Recomandă carne proaspătă de vită,
porc, vițel, oaie și miel, carne de porc
afumată, cârnățării, slănină și unsoare
în gros și în detail. La dorință liferează
unsoare topită în vase proprii. — Cum-
părătorilor vechi dă scădere la preț.
Serviciu prompt! — Cereți catalog!

„IANER” cremă neunsuroasă.

Cel mai nou product higienic pentru curățirea și infirmusețarea feței. — Înlătură petele galbene, bubele pricnuite de infierbânteli, sgrăbunțe și alte necurătenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes. 1 teglă 1 coroană.

„Ianer” pudră. E non plus ultra pudref. Bună la baturi, saloane și de zilnic folos, care acopere încrețurile și e cu totul nesticăcioasă. În culorile: roza, albă și cremă 1 cutie 1 coroană.

„Ianer” săpun 1 bucată 60 fileri.

„Ianer” pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

„Ianer” apă pentru gură Bună pentru dinții scorburoși și gingii burețoși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă cor. 1-60; jumătate sticlă, 80 fileri.

„Ianer” esență pentru păr Excelentă pentru înlăturarea mătreței și contra căderii părului 1 sticlă, 1 cor. 30 fileri.

„Ianer” pomadă pentru creșterea părului. 1 teglă 2 coroane.

„Ianer” vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet ori în blond părul sur și cărunț. Nereușita colorii e exchisă La comande să se noteze că părul înărunțit în ce culoare să se vâpsească (negru brunet). Un carton 4 coroane

„Ianer” apă care face părul blond

Pentru a văpsi în timp scurt, în băl, auriu, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

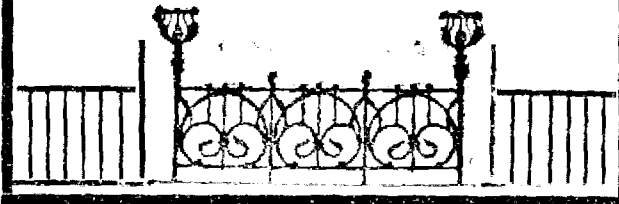
Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacilor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer” teșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpața la

Farmacia „Maria ajutătoare” alui Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárváros F6-ut 70.

ILIE BURĂ,
lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ,
Strada Orșova Nr. 4. (casa proprie).

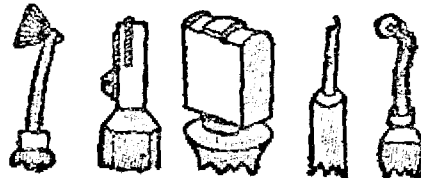
Primește ori ce lucrări de bransa aceeași precum: strângerea cu fer a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare totfelul de reparaturi atingătoare în bransa aceasta pelângă preturi ieftine și serviciu pu actual.

Giobotari, ATENȚIUNE! Pantofari

AUREL BRINZAY

fabricant de unelte,
BUDAPEST, VIII., Losoncy-utca 18

Pregătește totfelul de unelte pentru ciobotărie și pantofărie.

Catalog trimis gratis și franco.

Blănării !!!

precum: boauri (muff) tocure de picioare, — Jachete, după croiu englez și francez, berletuieli cu lână, etc. Reparări și transformări bune și ieftine se pot câștiga la

Nicolae Gruția,
blănar
Temesvár - Josefstadt,
Hunyadi-út 9.

Ghete

moderne, din piele trainică pentru domni, dame și copii, se pot cumpara mai ieftin în prăvălia lui

Eberstein Henrik,
Lugoj, (Edificiul Bazar.)

Îți place să porți totdeauna haine curate?

Atunci cumpărați »Cassetta miraculoasă», fabricația mea proprie, cu ajutorul căreia, cureți orice pată de pe haină, de culoare cât de sensibilă, precum pe de cerneală, poame, cafea, vâpseli etc. »Cassetta» aceasta nu este ca obiect de reclamă, ci rezultatul unor încercări de 35 ani. Este bine venită pentru orice familie, care ține la curățenie. — Costă 5 Coroane și ține ani întregi. Se poate cumpăra numai dela fabrica chimică:

GUSTAV SOLINGER,

Brassó, Strada Cimitirului Nrul 5.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în (Cluj) Kolozsvár, Monostori-u. 7, am deschis un mare magazin înregistrat și provăzut cu cuptoare din țară și străinătate, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olane Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

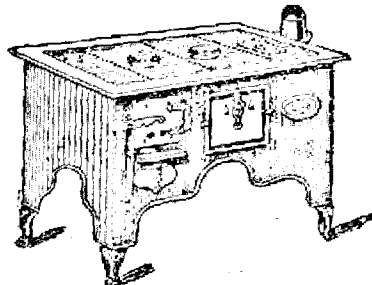
Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurând-ul totodată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stimă:

Tamásy József,
Kolozsvár.

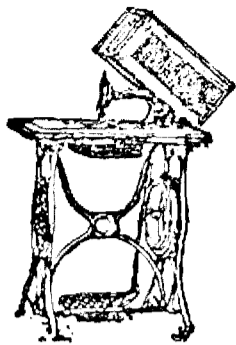
Fabrica de prăjitoare de cafea și căminuri brevetate a lăcătarului
IFJ. FAZAKAS FERENCZ
Szepsiszentgyörgy, Gróf Mikó-u. 18.

Recomandă on. public prăjitoarele de cafea brevetate și căminurile (șparhert) recunoscute de cele mai bune, dintre cari până acum s'au comandat peste 400 bucăți.

Primesc și eșcut pelângă prețuri moderate orice lucrări de strungărie în fier, repararea mașinilor și mecanismelor de fier, a casselor etc. pelângă garanție.

Trimite franco fiecăruia care se referă la ziarul acesta prețurent despre prăjitoarele și căminurile sale brevetate.

Leitner Sándor

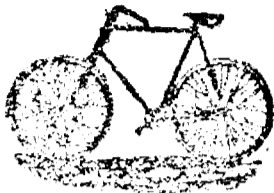
mechanic și electrotehnic

Cluj—Kolozsvár,

Strada Deák Ferencz Nrul 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri moderate: **casce de bani, biciclete,**

mașini de cusut, gramafone și mașini de scris. — Primește ori-ce muncă de bransă, precum: introducerea sonerilor, a lumini de electrice și a diferitelor motoare.

In 1904 a câștigat dela societatea din Budapesta a văpsitorilor auritorilor și last uitorilor diplomă. —

Taferner Antal

auritor de biserică și saloane
Versecz, Temesvári-u. 20.

Primește spre executare, conform planului **aurire și reparare, iconostase, atare, s. mormânt, acoperiș de turnuri,** aranjamente bisericesti apoi pregătirea tuturor lucrărilor de bransă aceasta precum și repararea și vopsirea de nou a monumentelor deasemenea și orice icoane bisericesti. La dorința pregătesc pr. spect; pentru vederea lucrărilor în pravință merg pe — — — speșele mele proprii. — — —

Execuție promptă. Serviciu conștiințios.

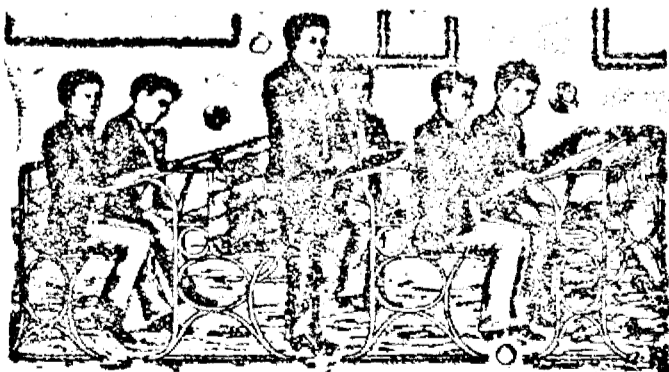
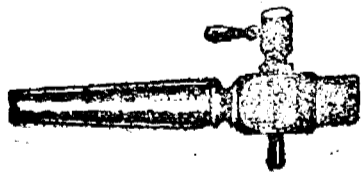
LÉVAY GYÖRGY

STRUNGAR

SZEGED, Püspök-tér 4.

Primește spre efectuare și reparare **totfelul de lucruri ce aparțin acestei branșe,** precum: popice și bile, dopuri și slăvini (pipe) pentru buți gherghefuri p. lucru de mână, articole p. fumători, camșuri, spițuri etc.; bile și dacuri pentru biliard; domino, șah și totfelul de decorații, la mobile, etc., cuere ș. a.

Comandele se efectueșc prompt și conștiințios.

Cele mai moderne **mobile de fier și aramă** și cele mai practice **bănci higie-nice de școală** și mobliarea locu-nțelor, hotele-lor, șpitalelor și

a școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune ma-teriale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se life-rează numai de cătră firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Neagră nr. 33.

— Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării. —

Pianuri sau Harmoniuri

se cumpără mai bine și ieftin în cunoscutul și solidul magazin de pianuri și harmoniuri

V. Heldenberg, Sibiu

Strada Cîsnădiei 9.

(vis-à-vis de Hotelul Impăratul Roman). întemeiat la anul 1867 ca l-a prăvălie de pianuri în Transilvania.

Mare depozit de instrumente nouă și întrebuintate: pianuri, pianine, harmo-niuri cu prețurile originale de fabrică. Sortiment bogat de pianuri de în-chiriat. — Plătire în rate după dorință. Pianuri vechi să primesc ca schimb.

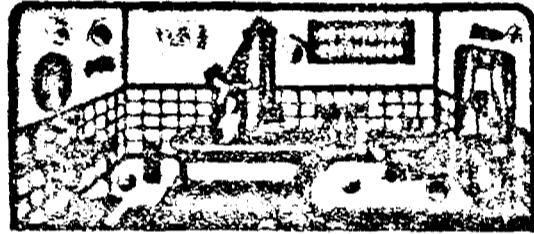

Rudolf Hiller, lăcătuș artistic și

Sibiu—Nagyszeben,

Atellerul: Rosenfeldgasse 6/a; Locuința: Wagnergasse 23

Primește lucrări de lăcătușerie, precum: grilaje la case noi, porți trepte, balcoane, îngrădituri la grădine și morminte. Casce de bani contra focului în ori-ce execuție. Telefoane de casă, teleg-rafe și sonerii electrice, apoi, apaduce, aranjament pentru camere de baie, closete și fânâni cu pompă pe lângă prețuri moderate și execuție artistică. Ori-ce reparaturi se efectueșc repede cu pre-țurile cele mai ieftine și pe lângă garanță.

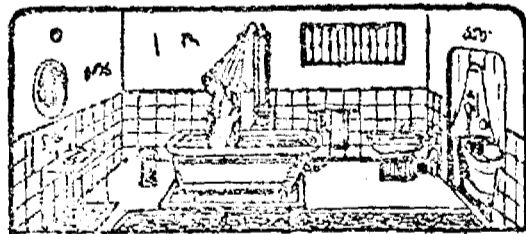
EDUARD LEXEN,

tinichigiu și anteprișă de instalațiuni

Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Brașov, Prăvălie: Strada Gabel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificiile, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru ghiată, vase pentru spălat și altele. **Specialist în apaduce la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.**

Lampe de carbid de totfelul dela 3 coroane în sus. — — Engroșiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

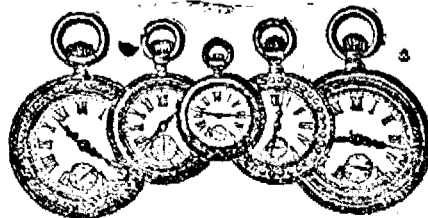
H. Miklós J.

ciasornicar,

Sibiu — Nagyszeben, Reispergasse 11

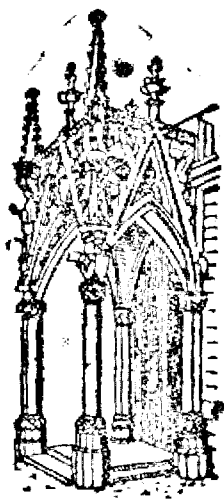
Cea mai ieftină sursă de cumpărat a totfelul de

CIASORNICE

de buzunar și de părete și ciasornice deșteptătoare, precum și articli optici. Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficios.

Toate reparaturile se execu-tă prompt și cu garanță.

Nagy Sándor, sculptor,

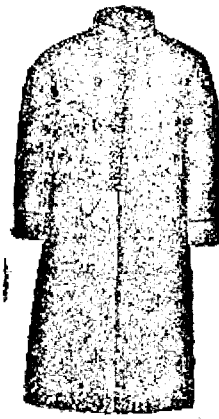
Arad, Kossuth-utca Nr. 4.

În stabilimentul de piatrărie a lui Mairovitz.

Execută și reparaază

Lucrări de sculptură artistică

figurate și decorative precum și portrete după natură și fotografii, monumente mormântale, toffelul de produse ale industriei, apoi lucrări moderne sculptate pentru decorația zidurilor din teracotă, piatră, ghips, ciment și din alte materii pelângă prețurile cele mai ieftine și serviciu conștiințios.

Bumbera István,

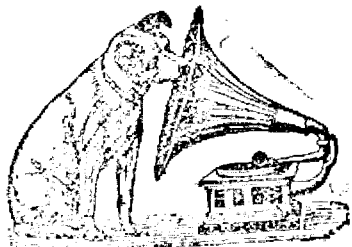
croitor civil și preotesc,
croitorul preoțimel greco-cat.

Oradea-mare — Nagyvárad.

Edificiul Bazarului (partea spre teatru). Telefon 869.

Sezonul de toamnă și iarnă!

Au sosit stoffe moderne, englezești, scoțiene și indigene, calitatea cea mai bună. Costumele croială modernă, și lucrute cu mult șic. Prețuri moderate. Lucru cu mare atențiune. Singurul depozit de articole preoțești și bisericești.

Georg Barthelmie

mechanic

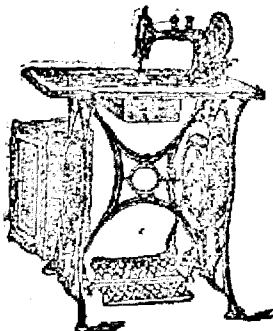
Brașov, Strada Porții Nr. 41.

(Colțul dela strada Sfântului Ioan).

Atelier pentru mașini, de scris, socotit, dictat și de cusut, apoi pentru aparate electrice și fizice, lampe electrice de buzunar, gramafone, plăci, ace, hârtie — de copiat și diferite utensilii. —

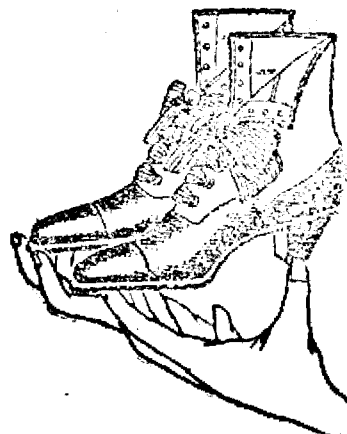
Telefon 380.

— Instructor pentru scris la mașină. —

Bencsik Zsigmond în Déva

Oferă: GHETE AMERICANE ȘI FRANCEZE cusute cu mâna în atelierul propriu precum și GHETE GATA, format modern pentru bărbați, femei și copii. Galoși, ghete comoade și pentru gimnastică. Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare ne-regulate și bolnave le pregătesc după măsură. La comande din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu prompt.

Invenție senzațională.

Brevetat sub
No 3956.

Scutit prin lege
sub No 141.

In atenția prăsititorilor de vite!

ANTICOLUL e de un efect uimitor **COLICEI.**
în contra :

Experiența de doi ani la regimentul I. de husari arată că în contra colicei nu există un alt leac mai cu efect decât ANTICOLUL, deoarece în toate cazurile și un prav ajunge ca să producă efectul așteptat. La cai în cazurile cele mai grave e destul un prav, vindecare la 1½ ore. La vite cornute 1 eventual 2 pravuri, vindecarea 1 oră

In propriul interes comandă o cutie, ca să o ai în caz de lipsă, costă 4 coroane (2 pravuri).

Se poate comanda la:

LABORATORUL ANTICOL

Mayer Ignác, med. veterinar șef reg. Brașov.

Kaiserl. und Königl.
Husaren-Regiment Kaiser No 1.

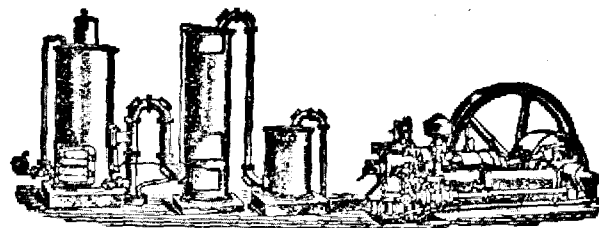
Certificat.

Subsemnatul am folosit preparatul dlui Mayer Ignác, medic veterinar de stat, la boala așa numită colică, atât a cailor mici cât și la ai regimentului, cu un rezultat uimitor, pentru care, precum și pentru forma ușor de usat îl recomand cu căldură orișicui.

Brașov, 21 Aprilie 1896.

(L. S.)

ss. Litke, colonel.

Garnituri de îmblătit cu benzină și ulei, motoare de benzină, ulei și gaz.

Construcție de mori:

mori de rijnit și măcinat, teascuri de ulei, instalații de apeduct, fântâni, pompe de toffelul. Prețuri ieftine, condiții favorabile, garanții desăvârșite. Lămuriri specialiste, proiect de cheltuieli și preț-curent se trimit gratis și franco.

Societate pe acții pentru industria tehnică de mașini.

Műszaki- és Gépipari Részvénytársaság,
Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

Reprezentantul pentru Arad și provincie:

LENGYEL GYULA,

atelier de motoare și mașini
Arad, (Hal-tér) Szentpál-u. 1.

